

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК „ЧЕРЕМОСЬКИЙ” І БІОСФЕРНИЙ РЕЗЕРВАТ “МАРАМОРОСЬКІ ГОРИ”

В. І. ГЕТЬМАН, кандидат географічних наук
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Карпати – чудовий гірський хребет, - ще чекає дослідників, шанувальників краси природи, чекає геологів, вчених-медиків, які піднімуть хвилю досліджень та перетворять Карпати в країну майбутнього.

Академік

О.Є Ферсман

У статті наголошується, що в руслі виконання Всеєвропейської стратегії збереження біологічного і ландшафтного різноманіття національний природний парк “Черемоський” увійде до складу створюваного транскордонного українсько-румунського природоохоронного резервату білатерального типу “Марамороські гори”.

Характеризується флористичне різноманіття території національного природного парку “Черемоський” у причинно-наслідковому зв’язку з природними (абіотичними) умовами регіону південно-західної частини Українських Карпат. Подано детальний перелік раритетних видів флори у складі рослинних угруповань парку, віднесених до Червоної книги України, Європейського Червоного списку, а також названо рідкісні ценози Зеленої книги України.

Територія НПП “Черемоський” багата ландшафтно-рекреаційними ресурсами (пейзажними, гуманістичними, історико-культурними, ландшафтно-естетичними, бальнеологічними), які ще недостатньо досліджені та оцінені, на що і вказано у статті.

Національний природний парк, резерват, різноманіття, флора, рослинність

Українські Карпати з давніх-давен славляться мальовничими гірсько-долинними ландшафтами, цінними мінеральними водами, численними дерев’яними пам’ятками сакрального мистецтва, життєрадісними українськими піснями і танцями, в яких так багато поезії і краси. Лазурні куполи величавих вершин, зелені карпатські полонини, гірське сонце, чисте повітря, напоєне ароматом дрімучих лісів – густих бучин і темних смеречників, вузькі долини бурхливих

кришталевих річок запам'ятовуються тому, хто подорожував по Українських Карпатах, неповторними на все життя.

Первозданні куточки природи цих гір зберігаються на територіях природно-заповідного фонду (ПЗФ) – заповідників, національних природних парків, заказників тощо. Їх розширення і вдосконалення є одним з важливих напрямків оптимізації середовища життєдіяльності людини, збереження ландшафтного та біотичного різноманіття, розвитку екологічної мережі.

В Українських Карпатах, як найважливішому для України і Центральної Європи екологічно значимому регіоні, вже тривалий час здійснюється послідовна політика формування адекватної системи ПЗФ, передусім за рахунок територіально монолітних і ландшафтно-репрезентативних територій. На даний час створена досить чітка структура природно-заповідних територій та об'єктів, що охоплює майже всі висотно-поясні ландшафтні комплекси Українських Карпат – від низькогірних листяно-мішанолісових до середньо-високогірних хвойно-лісових та субальпійських.

Донедавна своєрідною “білою плямою” у природно-заповідній галузі залишалася південно-східна частина Українських Карпат у верхів'ях Чорного та Білого Черемошів, де зосереджена значна частина біорізноманіття регіону і збереглися найменш антропогенно змінені ландшафти, які визначають регіональну екологічну ситуацію. Це найбільш віддалені місця на південному заході Українських (Лісистих) Карпат, на межі України з Румунією, де територію складають північно-східні відроги Марамароського кристалічного масиву – геологічного ядра Пракарпат. Основна (центральна) його частина розміщена у межах Румунії.

Мільйони років тому, у другій половині палеозойської ери, в герцинський орогенез (близько 350 – 250 млн. р. тому) звідси почалося формування Карпатських гір на місці геосинкліналі - морського дна прадавнього гігантського океану Тетіс, що розділяв північні і південні материки земної кулі. Тут височать найстаріші від народження Карпати. Тоді ж почалося утворення і завершилося в альпійський орогенез (з 25 до 2-1,5 млн. р. тому) Альп, Кримських і Кавказьких гір, найвищих Гімалаїв тощо.

Нинішнє багатство природних умов, надто біотичного різноманіття, міждержавність природного комплексу Мармароського кристалічного масиву стали передумовами для створення тут потужного територіально монолітного транскордонного українсько-румунського природоохоронного резервату білатерального типу “Марамороські гори”, що передбачено в рамках виконання Всеєвропейської стратегії збереження біологічного і ландшафтного різноманіття. З цією метою в Румунії створено біосферний резерват (природний парк) “Гори Марамарощини” площею 168754 га, територія

якого (басейн річки Вішеу) безпосередньо прилягає до кордону з Україною і має бути румунською частиною транскордонного резервату. До резервату “Марамороські гори” також увійде румунський національний парк “Гори Родней”. Пакет документів з цього питання направлено до ЮНЕСКО, про що доповіла румунська сторона на румунсько-українському семінарі, який відбувся у квітні минулого року у м. Вішеу де Сус за фінансового сприяння Євросоюзу у рамках транскордонного проекту “Біорегіо Карпати”.

Територіальне сусідство зумовило місцезнаходження у межах румунської Марамарощини 14 українських поселень. Вони утворюють у межах повіту Марамуреш українську етнічну територію у вигляді прикордонної смуги. В національній структурі населення тут понад 88 % становлять українці. Це має немаловажне значення для функціонування транскордонного природоохоронного резервату.

З українського боку до території резервату увійде Карпатський біосферний заповідник (площа – 58035,8 га) у Закарпатській області і національний природний парк (НПП) “Черемоський” (площа - 7117,5 га), створений згідно з Указом Президента України від 11 грудня 2009 р. з метою збереження цінних природних та історико-культурних комплексів та об’єктів у межах Путильського району Чернівецької області.

Втім, до транскордонного резервату пропонувалося включити Чивчинський і Гринявський хребти на території Івано-Франківської області, хребти Путиллі та Яровиця та землі на захід від с. Сарата у межах Чернівецької області [1, 4]. Першим кроком до організації на Буковині такого резервату було створення у 1997 році Черемоського регіонального ландшафтного парку (РЛП) на площі 6555,8 га. До його складу увійшли землі Перкалабського лісництва Путильського державного лісового господарства і кількох тоді ще колгоспів на схилах хребта Яровиця. У 2004 р. обласна рада прийняла рішення розширити територію Черемоського РЛП за рахунок територій лісового фонду Путильського держлісгоспу і Карпатського держспецлісгоспу АПК. Загальна площа РЛП стала 22103,3 га.

У природному відношенні НПП “Черемоський” розміщений на території середньогіря Буковинських Карпат (рис. 1). Він кластерного типу і складається з трьох основних масивів: Яровицько-Чорнодільський – на крайньому південному заході Буковинських Карпат; Максимецький масив знаходиться північніше і займає верхню частину ланцюга хребтів Максимець – Лосова - Ропачел; масив Ракова – Шурдин розміщений у південній частині Покутсько-Буковинських Карпат (фото 1). Значна частина території парку компактно знаходиться у витоках Білого Черемошу і включає територію згадуваного Черемошського РЛП та прилеглі до нього лісові масиви.

Фото . Панорама Буковинських Карпат (фото Оксани Томнюк)

Загалом, формування території НПП “Черемоський” розпочалось у 1972 р., коли були взяті під охорону скелі на г. Великий Камінь і створено геологічну пам’ятку природи місцевого значення “Чорний діл” площею 2,0 га. Пізніше, у 1979 р., рішенням Чернівецького облвиконкому її територію збільшено до 263.0 га, а у 1980 р. Постановою Ради Міністрів Української РСР оголошено ландшафтним заказником загальнодержавного значення.

Результати дослідження та їх обговорення. Територія НПП “Черемоський” вирізняється складною геологічною будовою, оскільки знаходиться у межах, як зазначалося, Марамароського кристалічного масиву - прадавнього герцинського ядра Карпат. Метаморфічні породи масиву інтенсивно дислоковані. В їх межах спостерігається дрібна складчатість, а також різні за амплітудою порушення типу скидів і підкидів.

Геоморфологічна будова парку тісно пов'язана з текто-геологічною будовою та історією розвитку гірського регіону. Основними орографічними структурами є субмеридіональні пасма Ракова – Шурдин, Максимець (1345 м) – Лосова (1428 м), Яровиця – Томнатик з абсолютними відмітками 1567,4 м (г. Яровиця) та Чорний діл – Жупани (абсолютні відмітки 1480 м).

У вершинних частинах пасма Яровиця – Томнатик збереглися давні поверхні вирівнювання (пенеплени). Рельєф тут має вирівняно-випуклу форму і цілком доступний для багатьох видів транспорту.

Дещо аналогічним є рельєф пасма Чорний діл – Жупани, розділеного сідловиною верхів'їв р. Сарата. Тут теж добре збереглися давні платоподібні ділянки з мінімальними ухилами. Однак загальний горбисто-хвилястий вигляд порушується гостроверхими стрімчковими вершинами, найвиразнішими на вершинах Малого і Великого Каменів (1453,6 м), Молочнобратського карстового масиву (1475 м), Сарати (1298 м). На тлі схилів вирізняються окремі потужні брили-відторженці [7, 8].

Територія НПП “Черемоський” входить до басейну річок Білий Черемош, Сучава. Головними річковими дренами є Перкалаб, Сарата, Яловичора, Лопушна, Черепашка та ін. Річкові долини відносно вузькі, з добре вираженими нижніми терасами. Так, в долині р. Сарата добре вирізняються висока заплава (до 2 м), фрагменти першої тераси висотою 3-4 м, другої - 6-8 м, третьої – 10-12 м.

Ґрунтовий покрив парку розвивається на продуктах вивітрювання різноманітних порід, тому в різній мірі виявляється його скелетність і кислотність. Загалом, розповсюджені різні відмінності бурих гірсько-лісових ґрунтів потужністю 0,3-0,5 м.

У геоботанічному відношенні територія національного природного парку “Черемоський” належить до Чивчино-Гринявських гір. Пануюче положення тут займають чисті смерекові ліси формації ялини європейської (*Piceeta albae*). Більшість з них мають практично корінний характер, трапляються й абсолютно корінні. В основному це кліматогенний варіант смеречин. За умов з помірно-холодним вологим кліматом, довгою сніжною зимою і коротким вегетаційним періодом смерека витісняє бук лісовий (*Fagus sylvatica* L.) і ялицю звичайну (*Abies alba* Mill.), формуючи монодомінантні угруповання, лише іноді з домішкою сосни кедрової європейської (*Pinus cembra* L.).

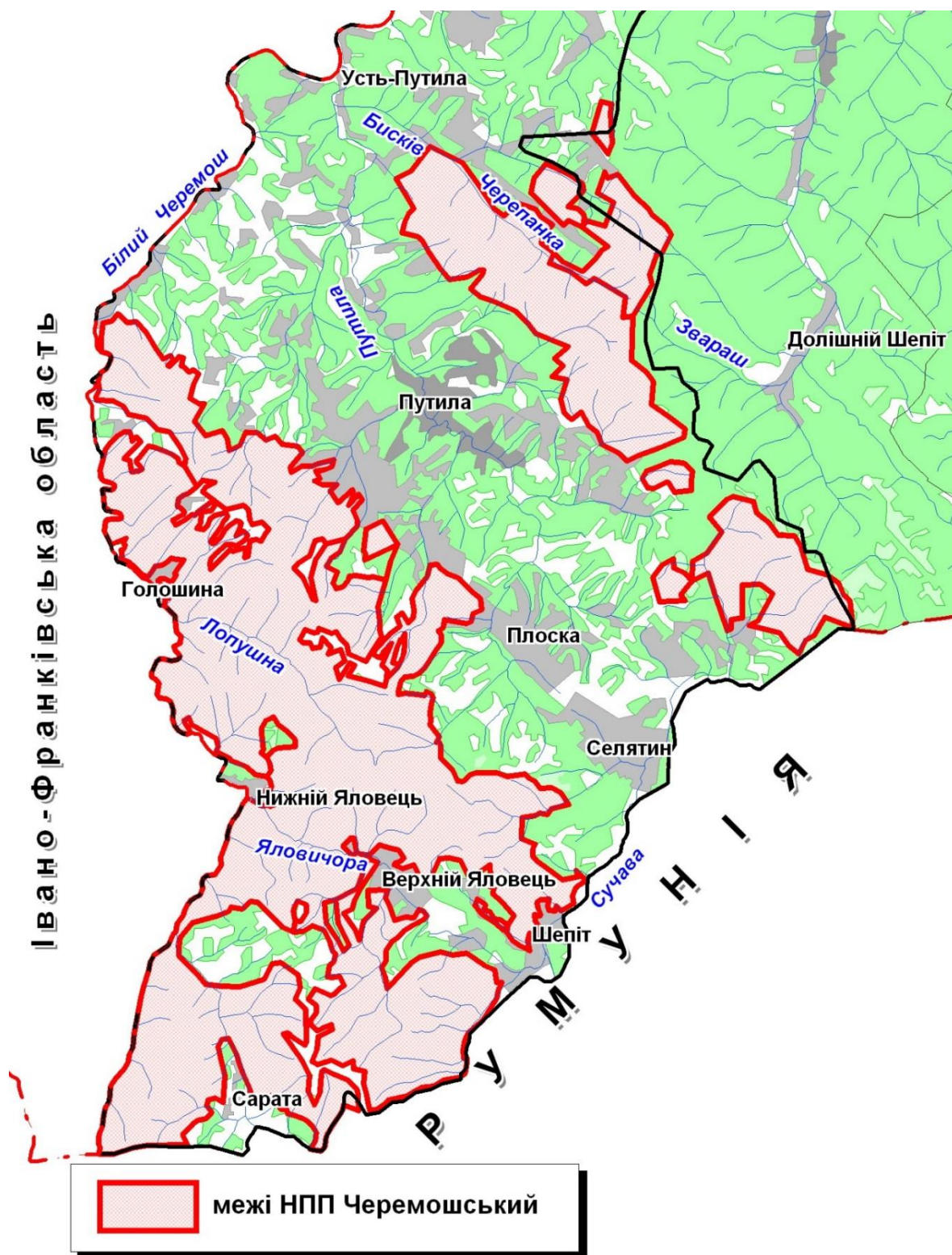

Рис. 1. Схема розташування НПП “Черемошський”

Найціннішими у соцологічному відношенні є фрагменти абсолютно корінних угруповань кедрово-смерекових лісів (*Pineto (cembrae) – Piceetum (abietis) vaccinioso (myrtilli) – hylocomiosum*), які виявлені на горі Великий Камінь хребта Чорний Діл. Це рідкісні угруповання реліктового характеру, де співдомінантом виступає

занесена до Червоної книги України сосна кедрова. Це єдине її місцезростання в Буковинських Карпатах [6].

Цікаво відмітити, що г. Великий Камінь – один з найбільш унікальних осередків фіторізноманіття в Українських Карпатах та Україні загалом. Тут на 1 м² приходиться більше 40 видів рослин. Гора Великий Камінь – місцезростання таких рідкісних рослин, як скереда Жакена (*Crepis jacquinii* Tausch) та сосюрея (гіркий корінь) різноколірна (*Saussurea discolor* (Willd.) DC.), які зустрічаються в Україні тільки на території НПП “Черемоський”. Зростає тут і білотка альпійська, або едельвейс, шовкова косиця (*Leontopodium alpinum* Cass.), яка для гуцулів є символом самовідданого кохання [10].

У складі формації смерекових лісів найбільш розповсюджені угруповання асоціації квасеницевих смеречин (*Piceetum (abietis) oxalidoso (acetosellae)*), які приурочені до багатих буроземних ґрунтів на більш-менш пологих схилах. Це найпродуктивніші фітоценози, що формують деревостани I-II класів бонітету. Особливо цінними є монодомінантні смерекові угруповання цієї асоціації, що сформувались на рендзинах—ґрунтах на вапняках і доломітах [9].

Також представлені на території парку й угруповання чагарникового типу рослинності. Найбільші площі займають чорничники (*Vaccinieta myrtili*). Вони мають переважно вторинний характер і сформувались у лісовому поясі на місці смерекових лісів як короткочасно похідні угруповання. У складі чорницевих фітоценозів трапляються такі раритети як арніка гірська (*Arnica montana* L.), шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus* Herb.), фіалка відхилена (*Viola declinata* Waldst. et Kit.) та ін.

На другому місці за площею – угруповання лучного типу рослинності. В основному це післялісові луки, що сформувались на місці зведених лісів і наступного використання цих ділянок під пасовища або сіножаті та приурочені до виположених або слабо спадистих схилів.

Найбільш розповсюджені угруповання формації костриці червоної (*Festuceta rubrae*). Вони зустрічаються повсюдно і формуються на місці свіжих і вологих типів смерекових лісів. Найчастіше співдомінантом цих угруповань виступає мітлиця, або польовиця тонка (*Agrostis tenuis* Sibth.), яка за своїми екологічними вимогами близька до костриці червоної (*Festuca rubra* L. s. str.).

З раритетних видів флори у складі угруповань лучного типу рослинності зростають арніка гірська, чина гладенька (*Lathyrus laevigatus* (Waldst et Kit.) Gren.), синюха голуба (*Polemonium caeruleum* L.), а також занесені до Червоної книги України орлики чорніючі (*Aquilegia nigricans* Baumg.), астранція велика (*Astrantia major* L.), гронянка півмісяцева (*Botrychium lunaria* (L.), осока затінкова (*Carex umbrosa* Host), волошка карпатська (*Centaurea carpatica* (Porc.) Porc.),

язичок зелений (*Coeloglossum viride* (L.) C. Hartm.), пізньоцвіт осінній (*Colchicum autumnale* L.), шафран Гейфелів (*Crocus heuffelianus* Herb.), пальчатокорінник серценосний (*Dactylorhiza cordigera* (Fries) Soo), тирлич безстебловий (*Gentiana acaulis* L.), билинець довгорогий (*Gymnadenia conopsea* (L.) R. Br.), лілія лісова, або кучерява (нар. назва – царські кучері) (*Lilium martagon* L.), зозулині сльози яйцевидні (*Listera ovata* (L.) R. Br.), зозулинці прикрашений (*Orchis signifera* Vest) та обпалений (*O. ustulata* L.).

До Європейського Червоного списку занесені тонконіг Ремана (*Poa rehmanni* (Aschers. et Graebn.) Woloszcz.) та первоцвіт полонинський (*Primula poloninensis* (Domin) An. Fed.). Загальнокарпатські ендеміки – дзвоники пилчасті (*Campanula serrata* (Kit.) Hendrych) та королиця круглолиста (*Leucanthemum rotundifolium* (Waldst. et Kit.) DC.) [8].

На луках зростають ендеміки південно-східнокарпатські – фіалка відхилена (*Viola declinata* Waldst. et Kit.), жовтяниця альпійська (*Chrysosplenium alpinum* Schur), герань альпійська (*Geranium alpestre* Schur). Східнокарпатським ендеміком є волошка мармароська (*Centaurea marmarosiensis*). Рідкісними монтанними видами є жовтець платанолістий (*Ranunculus platanifolius* L.), гвоздика скупчена (*Dianthus compactus* Kit.); зникаючим декоративним - тирличник вийчастий (*Gentianopsis ciliata* (L.) Ma). Таким чином, у складі лучних фітоценозів зростає найбільша кількість раритетних видів порівняно з іншими типами угруповань [8, 9].

Значна частина раритетного фітогенофонду міститься у складі відкритих кальцефільних скельних угруповань. У межах Буковинських Карпат вони відомі тільки на території національного парку. Наявність їх у даному регіоні обумовлена особливостями геологічної будови, відслоненнями метаморфічних сланців, магматичних порід та фрагментами тріасово-юрських мармуроподібних вапняків. Останні виходять на денну поверхню у вигляді карбонатних кліпенів (вершина г. Великий Камінь), або окремих потужних брил-відторженців, що досить часто трапляються на хребті Чорний Діл.

Досить оригінальні у ценотичному та флористичному відношеннях на території НПП “Черемоський” угруповання болотного типу рослинності. Найбільш поширеними є висячі болота, які представлені ценозами трав'яно-мохової групи формацій. Переважають характерні для південно-східної частини Українських Карпат угруповання формації осоки волотистої (*Cariceta paniculatae*) [9].

Осока волотиста (*C. paniculata* L.) належить до рідкісних видів флори боліт України В Українських Карпатах цей вид має локальне поширення і найчастіше трапляється в Чивчинських горах (хребет

Чорний Діл). Ценози цієї формації, як рідкісні для України, підлягають охороні і занесені до Зеленої книги України [5].

У Чивчинах, біля підніжжя хребта Чорний Діл у долині річки Сарата, розташована пам'ятка природи місцевого значення "Білий потік". Вона являє собою присхилове болото, що сформувалося на місці розливу однойменного потоку карстового походження. Болотам такого типу в Українських Карпатах властивий сфагновий евтрофний покрив, оскільки живляться бідними на мінеральні речовини водами. Загалом це карбонатне болото з характерними видами рослин і угрупованнями, що з інших регіонів Українських Карпат невідомі.

Ще одна пам'ятка природи (геологічна) "Водоспад Кізя" знаходиться між селами Усть-Путила і Бисків Путильського району. Схили навкруги водоспаду вкриті буково-ялицево-смерековими лісами з домішкою явора, або клена несправньо-платанового (*Acer pseudoplatanus* L.).

Територія НПП "Черемоський" багата своїми ландшафтно-рекреаційними ресурсами (пейзажними, гуманістичними, історико-культурними, ландшафтно-естетичними, бальнеологічними, туристичними), які ще недостатньо досліджені та неналежно оцінені.

У скельних стрімчаках гребеневої частини пасма Чорний Діл (трохи південніше г. Великий Камінь), складених тріасово-юрськими мармурованими вапняками, відомо декілька карстово-тектонічних печер Молочнобратського молочного масиву, оголошеного Указом Президента України від 10.12.1994 № 750 карстово-спелеологічним заказником загальнодержавного значення. Розміщений він на відстані біля 3,5 км від злиття річок Перкалаб і Сатара, у межах Перкалабського лісництва на площі 20,3 га. Зараз відомо близько 10 підземних порожнин – вертикально-тріщинних колодязів і горизонтальних печер. Найбільшою серед досліджених порожнин є печера "Молочні браття", глибиною до 40 м з сумарною довжиною 60 м. Вона є другою по глибині в Українських Карпатах і найглибшою в Чернівецькій області. Це перспективний для спелеологів і туристів об'єкт [2, 10].

У межах парку відомо три джерела мінеральних вод. В Україні і за кордоном хлоридні води такого типу використовуються при лікуванні серцево-судинних захворювань, пошкоджень шлунково-кишкового тракту, урологічних захворювань і шкіри. Аналоги таких вод відомі у сусідній Румунії (курорт Бозна), Литві (Друскінінкай), Росії (Стара Русса, Усол'є) [2].

Зважаючи на відсутність поблизу великих джерел забруднення повітря, перспективним слід вважати розвиток санаторного лікування загальнооздоровчого профілю. Естетичне обрамлення довкілля створюватиме той позитивний та емоційний фон, який сприятиме ефективності лікувально-процедурних заходів.

Значною є історико-культурна цінність території національного парку. В його межах і на сусідніх територіях чимало цікавих для туристів етнокультурних об'єктів.

Столицею Буковинських Карпат прийнято вважати селище *Путила*, розміщене на однойменній річці. Кожного року щовесни (переважно у травні) тут проводяться традиційні масові свята "Вихід на полонину", що супроводжуються народними гуляннями і приваблюють подорожуючих.

Путила згадується з 1501 р. Довгий час селище мало назву Путилів, Сторонець-Путилів, Путила-Сторонець. Тут народився український письменник-демократ Юрій Федькович (1834-1888). Музей-садибу Ю. Федьковича відтворено на місці, де стояла його родинна хата.

Путила є батьківщиною відомого селянського ватага, керівника антикріпацького повстання 1848-1849 рр. Лук'яна Кобилиці (1812-1851), що також був обраний селянами депутатом австрійського рейхстагу (парламенту).

Музей-садибу і пам'ятник Лук'яну Кобилиці можна відвідати у селі *Сергії*, що розміщене поряд Путили, на р. Путила. Це село також відоме мінеральними водами. За водою з цілющого і прохолодного в будь-яку пору року джерела Ванцен на схилі однойменної гори приїжджають ледь не з усієї Буковини. На Путильських притоках Поркулин та Фошки бажаючі можуть помилуватись галасливими водоспадами.

Надзвичайно мальовниче село *Розтоки*. Воно вільно розкинулося по широкій у цій місцевості долині Черемошу. Інше село – *Селятин* розлого красується у гірській улоговині вздовж річки Сучава. Знахідка тут у 80-х роках XIX ст. скарбу римських монет дала підстави припустити, що тут, на давньому шляху військового значення, існувало більш давнє поселення.

Висновки. Національний природний парк "Черемоський" – складова створюваного транскордонного українсько-румунського природоохоронного резервату білатерального типу "Марамороські гори".

За представленістю охоронюваних видів судинних рослин на території існуючих в Українських Карпатах національних природних парків, за рівнем їх соціологічної значущості НПП „Черемоський” поступається лиш Карпатському НПП.

Фітоценози території НПП „Черемоський”, особливо вапнякових скель хребта Чорний Діл. мають виняткове соціологічне значення як у зв'язку з тим, що в їхньому складі зростає велика кількість рідкісних, зникаючих та ендемічних видів, так і з огляду на те, що значна частина з них в інших регіонах Українських Карпат та й України в цілому відсутні, або ж відомі з поодиноких оселищ.

Загалом, верхів'я Білого (та Чорного) Черемошів в Українських Карпатах – найбільш загадковий, утаємничений і від того надзвичайно цікавий (евристичний) регіон.

Список літератури

1. Андрієнко Т. Л. Флора та рослинність проектованого міждержавного українсько-румунського біосферного резервату “Мармароські та Чивчино-Гринявські гори” / Т. Л. Андрієнко, І. І. Чорней, В. А. Онищенко, В. В. Буджак // Укр. ботан. журн. – 2005, № 4. – С. 589-596.
2. Гетьман В. І. Українські Карпати: ландшафтно-рекреаційні ресурси [Навчальна книга] // В. І. Гетьман. – Тернопіль: Богдан, 2010. – 136 с.
3. Гетьман В. І. Печери природно-заповідного фонду України та їх використання / В. І. Гетьман // Заповідна справа в Україні, Т. 17, Випуск 1- 2. – Канів, 2011. – С. 1-6.
4. Заповідна справа в Україні [Навчальний посібник] / За загальною редакцією М. Д. Гродзинського, М. П. Стеценка. – К.: Географіка, 2003. – 306 с.
5. Зеленая книга УССР. Редкие, исчезающие и типичные, нуждающиеся в охране, растительные сообщества. – К.: Наук. думка, 1987. - 286 с.
6. Каталог раритетного біорізноманіття заповідників і національних природних парків України. Фітогенетичний фонд, мікогенетичний фонд, фітоценотичний фонд / Під ред. С. Ю. Поповича. – К.: Фітосоціоцентр, 2002. – 276 с.
7. Коржик В. П. Територіальні проблеми раціонального природокористування / В. П. Коржик // Географія Чернівецької області. – Чернівці, 1993. – С. 89-91.
8. Матеріали проекту створення національного природного парку “Черемоський”, 2009.
9. Шеляг-Сосонко Ю.Р . География растительного покрова Украины / Ю. Р. Шеляг-Сосонко, В. В. Осычнюк, Т. Л. Андриенко – К.: Наук. Думка, 1980. – 288 с.
10. Юзик А. Таємниці Чорного Долю. Національний природний парк “Черемоський” / А. Юзик // Зелені Карпати. – №1-4, 2014. – С. 44-46.

В статье подчеркивается, что в русле выполнения Паневропейской стратегии сохранения биологического и ландшафтного разнообразия национальный природный парк “Черемошский” войдет в состав создаваемого трансграничного украинско-румынского природоохранного резервата билатерального типа “Марамороськие горы”.

Характеризуется флористическое разнообразие территории национального природного парка “Черемошский” в причинно-следственной связи с природными (абиотическими) условиями региона

юго-западной части Украинских Карпат. Представлен детальный перечень раритетных видов флоры в составе растительных сообществ парка, внесенных в Красную книгу Украины, Европейский Красный список, а также названы редкостные ценозы Зеленой книги Украины.

Территория НПП “Черемошский” богата ландшафтно-рекреационными ресурсами (пейзажными, гуманистическими, историко-культурными, ландшафтно-эстетическими, бальнеологическими), которые еще недостаточно исследованы и оценены, на что и указано в статье.

Национальный природный парк, резерват, разнообразие, флора, растительность

In this article accent is made on fact that in the tideway of Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy implementation, The National Natural Park’s “Cheremosky” will be part of created transboundary Ukrainian-Romanian environment-oriented reserve of bilateral type “Maramorosky Mountains”.

This article characterizes floral diversity of National Natural Park’s area “Cheremosky” in cause-and-effect relationship with natural (abiotic) conditions of the south-west part of the Ukrainian Carpathians region. Detailed list of rare flora species consisting of park’s vegetative grouping related to the Red Data Book of Ukraine, European Red List is presented and rare cenosises of the Green Data Book of Ukraine is also mentioned.

National Natural Park’s “Cheremosky” area is rich in landscape-recreational resources (scenery, humanistic, historical-cultural, landscape-aesthetic, balneological), which are not researched and evaluated enough, it is also indicated in this article.

National natural park, reserve, diversity, flora, vegetation.